

Sygn. akt III AUa 1079/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska (spr.)
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015 r. w Lublinie

sprawy E. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 15 października 2014 r. sygn. akt IV U 1088/13

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. i przekazuje sprawę temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 1079/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 2 sierpnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu E. Ł. przyznania emerytury na podstawie art. 53 ustawy wskazując, że decyzją z 18 czerwca 1999 r., przyznano ubezpieczonemu emeryturę wcześniejszą. Następnie w związku z tym, że ubezpieczony po przyznaniu wcześniejszej emerytury przepracował ponad 30 miesięcy na jego wniosek z dnia 29 października 2012 r. decyzją z dnia 5.11.2012 r. przeliczono mu emeryturę z zastosowaniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Obecnie w związku z tym, że ubezpieczony w dacie wydania decyzji osiągnął wiek emerytalny brak jest podstaw do ponownego ustalenia wysokości emerytury.

Odwołanie od w/w decyzji złożył E. Ł. wnosząc o jej zmianę i obliczenie emerytury na nowych zasadach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał się na argumenty przytoczone w zaskarżonej decyzji i wskazał, że odwołanie nie zawiera żadnych nowych dowodów faktycznych i prawnych, które uzasadniałyby zmianę decyzji i uwzględnienie odwołania. Sąd Okręgowy stwierdził, że na rozprawie dnia 16 kwietnia 2014 r. ubezpieczony wskazał, że jego wniosek złożony do organu rentowego dotyczył obliczenia mu emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń (k.20) i wniósł o obliczenie mu emerytury na podstawie art. 26 w/w ustawy.

Wyrokiem z dnia 15 października 2014 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż E. Ł. przysługuje prawo do obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony E. Ł. - urodzony (...) miał przyznane prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 1999 r., na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z 18.06.1999 r. Po przyznaniu prawa do emerytury ubezpieczony w dalszym ciągu kontynuował zatrudnienie i składał wnioski do organu rentowego o zmianę stażu pracy.

Dnia 29 października 2012 r. ubezpieczony złożył do organu rentowego wniosek o przeliczenie emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego według kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia przez niego wniosku w części socjalnej świadczenia (wniosek z dn. 29.10.2012. Decyzją z dnia 5 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przeliczył emeryturę ubezpieczonemu z zastosowaniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku (decyzja z 05.11.2012 r. k. 16-17 akt organu rentowego za wnioskiem z 29.10.2012 r.).

W dniu 19 lipca 2013r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z kolejnym wnioskiem o przeliczenie emerytury. Ubezpieczony wnosząc wskazany wniosek chciał przeliczenia emerytury według nowych zasad opierając swoje żądanie na art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (treść odwołania i wyjaśnień złożonych na rozprawie dn. 16.04.2014 r. Zaskarżoną decyzją z 2 sierpnia 2013r. organ rentowy rozpoznając wniosek ubezpieczonego jako ponowny wniosek o przeliczenie emerytury w trybie art. 53 ust. 4 o emeryturach i rentach z FUS, odmówił E. Ł. przyznania emerytury na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazując, że ubezpieczonemu została już przeliczona emerytura w trybie art. 53 ust. 4 w/w ustawy decyzją z dn. 05.11.2012r.

Ubezpieczony ukończył 65-ty rok życia w dniu(...) Do 9 września 2014 r. ubezpieczony kontynuował pracę na podstawie umów zlecenie. Ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w (...) w S. do dnia 19 października 2013 r. a następnie od 1 maja 2014 r. do 09.09.2014 r. w firmie budowlanej (...).

Sąd Okręgowy mając powyższe na uwadze stwierdził, że odwołanie E. Ł. okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art.55 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2013r. poz.1440 ze zm.) ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., może być obliczona emerytura na podstawie art.26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art.53.

Powołany w przytoczonym uregulowaniu przepis art.27 ustawy stanowi, że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. (tak jak ubezpieczony) przysługuje emerytura jeżeli osiągnęli określony w tym przepisie wiek emerytalny - w przypadku ubezpieczonego wiek 65 lat (ust. 3 pkt 1 przepisu) i mają okres składkowy i nie składkowy wynoszący w przypadku mężczyzny co najmniej 25 lat. Jak wynika z wcześniejszych ustaleń ubezpieczony osiągnął wskazany wiek emerytalny w dniu(...) Niesporne jest również, że posiada on ponad 25 letni okres składkowy i nie składkowy. Tym samym uzasadnione jest stwierdzenie, że spełnia on warunki do uzyskania emerytury na podstawie art.27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z przepisem art.55 ustawy dalszym warunkiem do nabycia prawa do obliczenia emerytury na podstawie art.26 ustawy jest, aby osoba

spełniająca warunki do emerytury na podstawie art.26, po osiągnięciu wskazanego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe i z wnioskiem o przyznanie emerytury (obliczonej na podstawie art.26) wystąpiła po dniu 31 sierpnia 2008r.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego po osiągnięciu wieku emerytalnego 65 lat (...)ubezpieczony kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, gdyż pracował na podstawie umów zlecenia w (...) w S. do dnia 19 października 2013 r. a następnie od 1 maja 2014 r. do 09.09.2014 r. w firmie budowlanej (...). Zgodnie zaś z art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia wykonywania umowy do dnia rozwiązania lub jej wygaśnięcia.

Niesporne jest również, że z wnioskiem o obliczenie emerytury na podstawie art.26 ustawy ubezpieczony wystąpił po 31 grudnia 2008r. - tj. w dniu 19 lipca 2013r. Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony po osiągnięciu wieku emerytalnego 65 lat ma przeliczoną emeryturę na podstawie art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale to nie podważa jego prawa do obliczenia emerytury na podstawie art.26 ustawy emerytalnej. Wniosek taki nie wypływa z treści przepisu art.55 ustawy. Okoliczność, że ubezpieczony nabył już wcześniej prawo do emerytury nie oznacza, że nie nabywa on prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, o którym mowa w art.27 ustawy, gdyż są to odrębne rodzaje emerytur. Problematyka ta była przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego m.in. w uchwale z 4 lipca 2013r. w sprawie II UZP 4/13 (OSNP 2013r., Nr 21-22, poz.257) i w wyroku z 19 marca 2014r. w sprawie I UK 345/13 (Lex nr 1455228). Sąd Najwyższy wyraził w nich pogląd, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po 31 grudnia 2008r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art.27 w zw. z art.55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w całości podziela to stanowisko. Skoro zatem organ rentowy rozpoznając wniosek ubezpieczonego z dnia 29.10.2012 r. nie rozpoznał go pod kątem przeliczenia mu emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej to nie istnieją przeszkody, aby ubezpieczony po nabyciu prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wystąpił z wnioskiem o jej obliczenie na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 w/w ustawy. Wskazać również należy, że organ rentowy rozpoznając wniosek ubezpieczonego jako ponowny wniosek o przeliczenie emerytury na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS rozpoznał go niezgodnie z żądaniem wnioskodawcy, którego żądanie dotyczyło obliczenia emerytury na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 niniejszej ustawy, o czym wyraźnie napisał w treści odwołania i podnosił w trakcie całego procesu.

Zgodnie z art. 477¹⁴§ 3 k.p.c. jeżeli odwołanie wniesiono w związku z niewydaniem decyzji przez organ rentowy, sąd w razie uwzględnienia odwołania zobowiązuje organ rentowy do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, lub orzeka co do istoty sprawy. Jednocześnie sąd stwierdza, czy niewydanie decyzji przez organ rentowy miało miejsce z rażącym naruszeniem prawa. W okolicznościach niniejszej sprawy należy stwierdzić, że organ rentowy nie rozpoznał istoty wniosku ubezpieczonego z dnia 19.07.2011 r. wydając zaskarżoną decyzję. Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 3kpc orzekł co do istoty sprawy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd, na podstawie art.477¹⁴ § 3 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. i zaskarżył wyrok w całości. Wyrokowi temu zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z2013r, poz. 1227 z późn. zm.) poprzez jego błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie i przyznanie ubezpieczonemu E. Ł. prawa do obliczenia wysokości emerytury według zasad określonych w art. 26 w/w ustawy.

Wskazując na powyższe zarzuty wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji podnosił, że decyzją z dnia 2 sierpnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu E. Ł. wyliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazując, że decyzją z 18 czerwca 1999r. przyznano ubezpieczonemu emeryturę wcześniejszą. Następnie w związku z tym, że ubezpieczony po przyznaniu wcześniejszej emerytury przepracował ponad 30 miesięcy na jego wniosek z dnia 29.10.2012r. przeliczono mu emeryturę z zastosowaniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Obecnie w związku z tym, że ubezpieczony w dacie wydania decyzji osiągnął wiek emerytalny, brak jest podstaw do ponownego ustalenia wysokości jego emerytury.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 15 października 2014r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż E. Ł. przysługuje prawo do obliczenia wysokości emerytury na podstawie art.26 w związku z art.55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Organ rentowy nie zgodził się z wydanym wyrokiem jak też z argumentacją zawartą w uzasadnieniu orzeczenia.

Zgodnie z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r. może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Powyższy przepis umożliwia zatem ustalenie wysokości świadczenia osobom spełniającym warunki do przejścia na emeryturę na starych zasadach według reguł obowiązujących dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. (tj. na zasadach

art. 26), jeżeli osoby te kontynuowały ubezpieczenie emerytalne po osiągnięciu 60/65-65,4 lat życia i wystąpiły z wnioskiem o świadczenie po dniu 31 grudnia 2008r., a emerytura obliczona w myśl art. 26 okaże się wyższa niż obliczona zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej.

Zdaniem organu rentowego w niniejszej sprawie nieuprawnionym jest stanowisko Sądu, że ubezpieczony spełnił przesłanki określone w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do obliczenia wysokości świadczenia z zastosowaniem art. 26 w/w ustawy.

Sąd pominął bowiem, że ubezpieczony E. Ł. pobierał emeryturę przyznaną decyzją z 18 czerwca 1999r. W tej sytuacji wysokość emerytury ubezpieczonego nie może być obliczona na podstawie art.26 ustawy emerytalnej ponieważ możliwość obliczenia wysokości emerytury na podstawie art.26 ustawy emerytalnej odnosi się do ubezpieczonego, urodzonego przed 1 stycznia 1949r, który kontynuował ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego i który - pomimo przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - nie pobrał wcześniej przyznanej emerytury choćby za jeden miesiąc.

Organ rentowy podkreślił, że zarówno w stanie faktycznym przedstawionym w w/w uchwale jak też w wyroku z dnia 19 marca 2014r. chodziło o ubezpieczonych, którzy mieli ustalone prawo do emerytury wcześniejszej, ale wypłata tych świadczeń była zawieszona. W niniejszej sprawie natomiast wypłata emerytury przyznanej ubezpieczonemu na podstawie decyzji z dnia 18 czerwca 1999r. była kontynuowana na jego rzecz. W związku z powyższym ubezpieczony nie spełnia warunków do obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w związku z art.55 ustawy emerytalnej.

W świetle przedstawionych wyżej zarzutów Zakład Ubezpieczeń Społecznych uważa, że zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem przepisów prawa materialnego i wnosi jak na wstępie niniejszej apelacji.

Dodatkowo organ rentowy wskazuje, że nie jest możliwe w niniejszej sprawie podanie wartości przedmiotu zaskarżenia ponieważ podstawę obliczenia emerytury ustalonej według nowych zasad (art. 25 i 26 ustawy emerytalnej) stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na

koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Ponieważ brak jest możliwości dokonania jakichkolwiek zmian na koncie ubezpieczonego „poza systemem” również wyliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia nie jest możliwe.

Z tych względów organ rentowy uznał apelację za zasadną.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie, o ile zmierza do uchylecia zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji, gdyż to na etapie postępowania przed organem rentowym nie została ustalona istota sporu a pomimo tego doszło do rozstrzygnięcia wniosku i o odmowie przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że wnioskodawca złożył w dniu 19 lipca 2013 r. pismo zatytułowane „wniosek o emeryturę”. Decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r. organ rentowy odmówił E. Ł. przyznania emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że po przyznaniu emerytury wnioskodawca przepracował ponad 30 miesięcy i na jego wniosek z dnia 29 października 2012 r. decyzją z dnia 5 listopada 2012 r. przeliczono wnioskodawcy emeryturę z zastosowaniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku. W tej dacie osiągnął też wiek emerytalny 65 lat, dlatego brak było obecnie podstaw do ponownego ustalenia wysokości emerytury.

Emerytura przyznana wnioskodawcy decyzją z dnia 5 listopada 2012 r. została zawieszona w związku z tym, że jest świadczeniem mniej korzystnym od emerytury kolejowej, która jest nadal wypłacana.

E. Ł. w odwołaniu od tej decyzji domagał się zmiany decyzji i obliczenia emerytury na nowych zasadach. Na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2014 r. ubezpieczony wskazał, że jego wniosek złożony do organu rentowego dotyczył obliczenia mu emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wniósł o obliczenie emerytury na podstawie art. 26 w/w ustawy.

Sąd Okręgowy, dokonując oceny zebranego materiału dowodowego, uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie, dlatego zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił E. Ł. prawo do obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. w/c. Sąd Okręgowy podniósł, że E. Ł. ukończył 65 lat w dniu (...), do 9 września 2014 r. kontynuował pracę na podstawie umowy zlecenia. Ubezpieczony był też zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w(...)w S. do dnia 19 października 2013 r., a następnie od 1 maja 2014 r. do 9 września 2014 r. w firmie budowlanej (...).

W toku postępowania w Sądzie Apelacyjnym, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wykonując postanowienie tego Sądu wskazał, że wysokość emerytury ubezpieczonego obliczonej na podstawie art. 26 ustawy w/c na dzień 1 lipca 2013 r. wynosi 3350,15 zł i jest wyższa od dotychczasowej kwoty.

W tych warunkach, Sąd Apelacyjny odnosząc się do zarzutu apelacyjnego, a mianowicie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. wyżej cyt. poprzez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie i przyznanie ubezpieczonemu E. Ł. prawa do obliczenia wysokości emerytury według zasad określonych w art. 26 w/c ustawy uznał, że zarzut ten podobnie jak wyrok Sądu Okręgowego są przedwczesne, bowiem nie zachodziły podstawy na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym do rozpoznania wniosku o obliczenie emerytury na nowych zasadach.

Zaskarżona decyzja nie obejmowała zakresem rozstrzygnięcia obliczenia wysokości emerytury na nowych zasadach. W tej sytuacji Sąd Okręgowy nie mógł przeprowadzić kontroli prawidłowości wydanej decyzji przez organ rentowy.

Należy podnieść, że w orzecznictwie ukształtowany został pogląd, że treść decyzji, od której wniesiono odwołanie wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., sygn. akt II UZ 52/99, OSN 2000, Nr 5, poz. 601, Lex nr 40789, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1999 r., sygn. akt II UKN 204/99, OSN 2001, Nr 5, poz. 169). Tożsame stanowisko zajęł Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 7 kwietnia 2011 r. (I UK 357/10, Lex nr 863946), wskazując, iż sąd ubezpieczeń społecznych nie może wykroczyć

poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji, a następnie poza zakres odwołania od niej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 r., II UK 15/10, Lex nr 667499). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c. (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, Lex nr 583831). W wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r. (sygn. akt II UK 309/09, Lex nr 604210) Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 477^{14a} k.p.c.) w granicach jej treści i przedmiotu.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że postępowanie przed Sądem Okręgowym zostało zainicjowane odwołaniem od decyzji z dnia 2 sierpnia 2013 r., w której organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy emerytury, a Sąd Okręgowy dokonując zmiany tej decyzji ustalił wnioskodawcy prawo do obliczenia emerytury na nowych zasadach określonych w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że Sąd Okręgowy tym rozstrzygnięciem wykroczył poza zakres rozstrzygnięcia zawartego w decyzji, co było nieprawidłowe.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł, że wnioskodawca złożył do organu rentowego wniosek „o emeryturę”. A w odwołaniu sprecyzował wniosek w ten sposób, że domagał się obliczenia emerytury na nowych zasadach. Zgodnie z art. 467 § 4 k.p.c., jeżeli w toku wstępnego badania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych okaże się, że występują istotne braki w materiale, a przeprowadzenie jego uzupełnienia w postępowaniu sądowym byłoby połączone ze znacznymi trudnościami, przewodniczący lub wyznaczony przez niego sędzia może zwrócić organowi rentowemu akta sprawy w celu uzupełnienia materiału sprawy. To samo dotyczy wypadku, w którym decyzja organu rentowego nie zawiera podstawy prawnej i faktycznej, wskazania sposobu wyliczenia świadczenia.

Sąd Okręgowy nie zastosował przepisu art. 476 § 4 k.p.c. Z kolei organ rentowy, po złożeniu przez wnioskodawcę wniosku zatytułowanego „wniosek o emeryturę” nie wdrożył postępowania wyjaśniającego, które pozwoliłyby wnioskodawcy na sprecyzowanie żądania. W myśl § 4 ust. 4 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. o postępowaniu o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz.U. z 2011r, Nr 273, poz. 2711), jeżeli we wniosku nie zamieszczono danych lub nie dołączono dokumentów, które są niezbędne do jego rozpatrzenia, organ rentowy wzywa zainteresowanego do uzupełnienia wniosku w terminie nie krótszym niż 14 dni pod rygorem, że nieusunięcie braków spowoduje wydanie decyzji o odmowie wszczęcia postępowania.

Również art. 9 k.p.a. nakłada na organy administracji publicznej obowiązek należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Oznacza to, że w zależności od okoliczności sprawy w sytuacji, gdy pismo strony nie zawiera wyraźnego wniosku o zastosowanie konkretnego przepisu prawa, organ administracji publicznej mając na względzie słuszny interes strony, dbając, by nie poniosła ona szkody z powodu nieznamości prawa, winien rozważyć wszelkie możliwe środki, które dopuszczają przepisy prawa, a które mogłyby służyć należytemu załatwieniu sprawy. Temu ma służyć możliwość skorzystania z wezwania strony do sprecyzowania jego żądania.

Organ rentowy poprzez zaniechanie wdrożenia postępowania wyjaśniającego wydał decyzję niekorzystną dla wnioskodawcy. Jak wynika z uzasadnienia decyzji, oczywiste było dla organu rentowego, że wniosek o emeryturę zostanie załatwiony odmownie, gdyż wnioskodawca nabył uprawnienia emerytalne w dacie wydania decyzji z dnia 29 października 2012 r. W tej sytuacji organ rentowy powinien wezwać wnioskodawcę do sprecyzowania treści złożonego wniosku, by przy rozstrzyganiu wniosku uwzględnić intencję strony a nie literalną treść pisma.

W tej sytuacji, brak po stronie organu rentowego działania zmierzającego do ustalenia istoty sprawy, powoduje, że zachodzi konieczność nie tylko uchylecia wyroku Sądu Okręgowego, ale także decyzji organu rentowego i przekazania

sprawy temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego uzasadnia fakt, że z dokonanego hipotetycznego obliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy przez organ rentowy na podstawie art. 55 (obecnie dodany został art. 55^a) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach wynika, iż emerytura byłaby wyższa. Ponadto w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, ale postępowanie sądowe ma charakter kontrolny w stosunku do decyzji organu rentowego (art. 477⁹ k.p.c.). Oznacza to, że o roszczeniu ubezpieczonego w pierwszej kolejności powinien orzekać i o nim rozstrzygać pozwany organ rentowy, a sąd nie może działać w zastępstwie organu rentowego. Stanowisko Sądu Okręgowego, że nie został rozpoznany wniosek przez organ rentowy w terminie dwóch miesięcy, i że zachodzi możliwość złożenia odwołania po upływie tego okresu od nierozpoznanego wniosku, która daje podstawę do zobowiązania organu rentowego do wydania decyzji w zakresie wynikającym z sentencji wyroku, nie jest uzasadnione.

Wniosek wnioskodawcy, jak podkreślił Sąd Apelacyjny, nie był jednoznaczny, i w ponownym rozpoznaniu sprawy wymaga sprecyzowania, dlatego nie jest rolą sądu na etapie postępowania odwoławczego precyzowanie wniosku i orzekanie w przedmiocie nierozstrzygniętym przez organ rentowy, tylko kontrola decyzji, a ta nie mogła doprowadzić do rozstrzygnięcia merytorycznego, a ewentualnie do zastosowania trybu wynikającego z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. Taka sytuacja jednak nie zaistniała w niniejszej sprawie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy organ rentowy, po uwzględnieniu wskazań w powyższym zakresie, wyjaśni przedmiot żądania wnioskodawcy zgłoszony we wniosku z dnia 19 lipca 2013 r. Po ustaleniu stanu faktycznego, istoty sprawy organ rentowy wyda decyzję stosowną do żądania wnioskodawcy i jednocześnie ustalonego stanu faktycznego, wskaże podstawę prawną rozstrzygnięcia.

Z tych względów, skoro zachodzi konieczność ustalenia istoty sprawy i przeprowadzenia postępowania od początku, Sąd Apelacyjny nie odniósł się szczegółowo do zarzutów apelacyjnych organu rentowego zgłoszonych w apelacji.

Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 477^{14a} k.p.c.